

...พระพันปีหลวง... กับ พระราชกรณียกิจ “ด้านการศึกษา”

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ (พระนามเดิม: หม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ กิติยากร ; พระราชสมภพ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๕) เป็นสมเด็จพระบรมราชินีนาถในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวงในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

พระราชกรณียกิจ “ด้านการศึกษา”

ทรงเป็นผู้อุปถัมภ์และส่งเสริมด้านการศึกษา ด้วยทรงมีวิสัยทัศน์อันกว้างไกลมาตั้งแต่ครั้งทรงพระเยาว์ มีพระราชดำรัสเกี่ยวกับการศึกษาอยู่เนืองๆ ทรงตระหนักถึงความสำคัญว่า ผลของการศึกษาในวันนี้จะเป็นตัวกำหนดอนาคต พระราชทานทุนการศึกษา และส่งเสริมการพัฒนาความรู้ในด้านต่างๆ ทรงมีกระแสพระราชดำรัส ด้วยความห่วงใยในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทยของนักเรียน นิสิตนักศึกษา ว่าการศึกษาประวัติศาสตร์ของชาติ เด็กไทยควรมีความรู้ เกี่ยวกับความเป็นมาของประเทศไทย ว่ามีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง และเปลี่ยนแปลงมาสู่ปัจจุบันได้อย่างไร

นอกจากนี้ยังทรงพระกรุณาช่วยเหลือด้านการศึกษาแก่ราษฎรที่มีบุตรมากและยากจนซึ่งทรงพบทั่วไปในพระราชอาณาจักร ทรงห่วงใยราษฎรตามชนบทที่ขาดการศึกษาเป็นอย่างมาก และทรงมุ่งหวังที่จะให้ราษฎรไทยเป็นประชากรที่มีคุณภาพ พึ่งตนเองได้ ตลอดจนไม่ถูกหลอกลวงโดยผู้ที่มุ่งหวังเอาวัดเอาเปรียบผู้ที่มีการศึกษาน้อย ดังนั้นเมื่อได้มีพระราชปฏิสันถารกับราษฎรและทรงทราบว่าครอบครัวใดมีบุตรที่ยังอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียนแต่ครอบครัวนั้นไม่สามารถส่งบุตรให้ศึกษาต่อจากภาคบังคับได้ ก็จะมีพระราชทานทุนการศึกษาแก่บุตรของครอบครัวนั้น ๑ คน โดยพิจารณาเด็กที่มีความสามารถพอจะศึกษาให้จบอย่างน้อยหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งเป็นเกณฑ์ เพื่อที่จะกลับมาเป็นที่พึ่งของครอบครัวในการทำมาเลี้ยงชีพ และส่งเสริมให้สมาชิกครอบครัวรายอื่นๆ ได้รับการศึกษาต่อไป ซึ่งพระองค์ได้พระราชทานทุนการศึกษาแก่เด็กเหล่านี้แล้วเป็นจำนวนหลายพันรายทั่วประเทศ

“การพัฒนาคนเป็นสิ่งสำคัญเท่ากับชาติ ถ้าไม่พยายาม พัฒนาคนให้อยู่ในสภาพที่อยู่ดีกินดี มีการศึกษา และอาชีพ คนก็ไม่สามารถพัฒนาชาติให้เจริญได้ การพัฒนาคนจึงเท่ากับ การพัฒนาประเทศ

ถ้าใครมีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้สูงสุดแค่ไหน ก็ให้เขาเรียน ไปจนถึงที่สุด แต่คำว่าการศึกษา นั้น ไม่จำเป็นว่าต้องอยู่ในโรงเรียนเสมอไป ยังมีทางเลือกอีกหลายทาง ทั้งสายอาชีพ ทั้งการอบรม โดยผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ รวมทั้งการฝึกงานโครงการศิลปาชีพ”

แนวพระราชดำริพระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา วันที่ ๑๐ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๔๒

พระราชประวัติ

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีพระราชโอรสและพระราชธิดา ๔ พระองค์ คือ

๑. พูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี
๒. พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
๓. สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
๔. สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี

พระราชกรณียกิจ

ด้านศิลปวัฒนธรรมและวรรณศิลป์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ไปทรงเยี่ยมพสกนิกรทั่วทุกภาคของประเทศ ทรงพบว่าราษฎรจากหลายท้องถิ่นมีฝีมือทางด้านหัตถกรรมหลากหลาย ประเภทที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ และงานหัตถกรรมเหล่านั้นกำลังจะสูญหายไป สมควรเป็นอย่างยิ่งที่จะอนุรักษ์ไว้ จึงทรงทุ่มเทพระวิริยะอุตสาหะ และพระราชทรัพย์ ส่งเสริมงานหัตถกรรมแก่ราษฎรอย่างเต็มพระกำลัง ด้วยมีพระราชประสงค์ในการหาอาชีพเสริม เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ราษฎรให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเพื่อธำรงรักษาฟื้นฟูงานหัตถกรรมท้องถิ่นไทยไม่ให้เสื่อมสูญ อีกทั้งยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปิดสอนหัตถกรรมทุกประเภท แก่บุตรหลานของราษฎรผู้ยากไร้ขึ้นในสวนจิตรลดา และบริเวณพระตำหนักทั่วทุกภาคของประเทศ ทรงรับเด็กยากจนและขาดการศึกษาเข้าเป็นนักเรียนศิลปะอาชีพ โดยให้ชาวบ้านที่มีทักษะในงานแขนงต่างๆ มาเป็นครูถ่ายทอดความรู้ ทรงติดตามและพระราชทานกำลังแก่สมาชิกศิลปาชีพเป็นประจำ ส่งเผยแพร่ผลงานดังกล่าวให้กว้างขวางทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ยังทรงสนพระราชหฤทัยในวิชาประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ วรรณคดี ฯลฯ อันเป็นพื้นฐานให้ทรงพระราชนิพนธ์ร้อยแก้วและร้อยกรองได้เป็นอย่างดี

พระราชประวัติ

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เป็นพระธิดาของพลเอกพระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นจันทบุรีสุรนาถ (หม่อมเจ้านักขัตรมงคล กิติยากร) กับหม่อมหลวงบัว กิติยากร พระนามเดิม หม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ กิติยากร เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันศุกร์ที่ ๑๒ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๗๕ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีพระบรมราชินี ในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานนามว่า “สิริกิติ์” มีความหมายว่า “ผู้เป็นศรีแห่งกิติยากร” ทรงเข้ารับการศึกษาชั้นอนุบาลที่โรงเรียนราชินี และทรงศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์ คอนแวนต์ จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๔๘๙ ได้ตามเสด็จหม่อมเจ้านักขัตรมงคลพระบิดา ซึ่งเป็นอัครราชทูตไปประจำยังประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรป ระหว่างนั้นทรงเรียนเปียโนควบคู่ไปกับการเรียนภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศส และส่งเตรียมพระองค์เพื่อสอบเข้าวิทยาลัยการดนตรีที่มีชื่อเสียงของกรุงปารีส

ขณะประทับอยู่ ณ ประเทศฝรั่งเศส หม่อมเจ้านักขัตรมงคล และครอบครัว ได้รับเสด็จสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช จนเป็นที่คุ้นเคยและต้องพระราชอัธยาศัย ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๑ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงประสบอุบัติเหตุทางรถยนต์ที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ หม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ ได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทเยี่ยมพระอาการเป็นประจำ จนพระอาการประทุรทุเลาลง สมเด็จพระราชชนนีได้รับสั่งขอให้หม่อมราชวงศ์สิริกิติ์อยู่ศึกษาต่อที่โรงเรียน RIANTE RIVE ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำที่มีชื่อเสียงในการสอนวิชาพิเศษแก่กุลสตรี ที่เมืองโลซานน์ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๒ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงหมั้นกับหม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ กิติยากร ณ เมืองโลซานน์ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ และเมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๓ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดการพระราชพิธีราชาภิเษกสมรส ณ วังสระปทุม พร้อมทั้งมีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ สถาปนาหม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ เป็นสมเด็จพระราชินีสิริกิติ์ ต่อมาในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก วันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๓ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาเฉลิมพระอิสริยยศสมเด็จพระราชินีสิริกิติ์ เป็นสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี ครั้นถึง พ.ศ. ๒๔๙๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระผนวช จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี ดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ปีเดียวกัน มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เฉลิมพระอภิไธยเป็นสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

ต่อมาในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช ๒๕๖๒ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศเฉลิมพระนามาภิไธย สมเด็จพระบรมราชชนนี ว่า สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

พระราชกรณียกิจ

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้พระราชทานพระราชดำริและพระราชทรัพย์ส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ ตลอดจนให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกแก่ราษฎร ให้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังปรากฏโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหลายโครงการ ซึ่งล้วนอำนวยประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศชาติอย่างมหาศาล

ด้านการแพทย์ สาธารณสุขและสังคมสงเคราะห์ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีพระราชดำริสอดคล้องกันในเรื่องการให้ความช่วยเหลือราษฎรที่เจ็บไข้ได้ป่วย และยากไร้ในพื้นที่ทุรกันดารด้วยทรงตระหนักว่าการมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง จะช่วยให้ราษฎรมีคุณภาพชีวิตที่ดี จึงทรงสนับสนุนกิจการของสภาอากาศไทยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดหน่วยแพทย์พระราชทาน และหน่วยศัลยกรรมอาสา พระราชทานพระราชทรัพย์แก่สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อจัดตั้งกองทุนเลี้ยงอาหารกลางวันแก่ราษฎรที่ตกทุกข์ได้ยากด้านเศรษฐกิจและสังคม สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงเห็นว่าชีวิตความเป็นอยู่และปากท้องของราษฎรเป็นสิ่งสำคัญเป็นอันดับแรก เมื่อได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนราษฎรในพื้นที่ต่าง ๆ นั้น จะส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีและศิลปวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นด้วยพระองค์เอง แล้วส่งวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียดรอบคอบเพื่อกำหนดแนวทางพระราชทานความช่วยเหลือซึ่งจะนำไปสู่โครงการพระราชดำริที่เหมาะสมกับศักยภาพของราษฎรในพื้นที่นั้นๆ

พระราชกรณียกิจ

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

ด้านการศึกษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวงทรงเห็นว่าการศึกษเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่ง ที่ใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สมบูรณ์ อันเป็นกำลังสำคัญในการส่งเสริมประเทศชาติให้ก้าวหน้าต่อไปในอนาคต จึงเป็นที่มาของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อวางรากฐานแก่สถานศึกษาภาครัฐ ภาคเอกชนรวมถึงการศึกษานอกระบบการศึกษาวิชาชีพนอกจากนี้ยังทรงสนับสนุนการก่อตั้งและขยายโรงเรียนในท้องถิ่น ทุรกันดาร ทรงรับสถาบันการศึกษาบางแห่งไว้ในพระบรมราชินูปถัมภ์ เสือพระราชทานทุนการศึกษาแก่นักเรียนยากจนและนักเรียนพิการที่ขาดโอกาสทางการศึกษา อีกทั้งยังทรงสนับสนุนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติไทยเพื่อให้ประชาชนได้ภาคภูมิใจในความเป็นไทย

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงปฏิบัติและบำเพ็ญพระราชกรณียกิจทุกสถาน เต็มบริบูรณ์ สมพระอิสริยยศและพระอิสริยยศักดิ์ ทั้งในพระฐานะที่ทรงเป็นสมเด็จพระอัครมเหสี ผู้ทรงร่วมทุกข์ร่วมสุข ทรงติดตามพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงสนับสนุนพระราชกรณียกิจทั้งปวงอย่างมิได้ทรงย่อท้อ ทรงเป็นพระราชมารดาอันประเสริฐและยังทรงเป็น“แม่ของแผ่นดิน” พระผู้บำเพ็ญพระราชกรณียกิจทั้งปวง เพื่อประโยชน์สุขของประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง